

ĐỀ THI HỌC KÌ 1 – ĐỀ 7
MÔN: NGỮ VĂN - LỚP 7
BỘ SÁCH: CHÂN TRỜI SÁNG TẠO
Thời gian làm bài: 90 phút

BIÊN SOẠN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM

Phần I: ĐỌC – HIỂU (3 điểm)

Đọc ngữ liệu sau và trả lời các câu hỏi:

EM BÉ THÔNG MINH

Ngày xưa, có ông vua nọ sai một viên quan đi dò la khắp nước tìm người tài giỏi. Viên quan ấy đã đi nhiều nơi, đến đâu quan cũng ra những câu đố oái oăm để hỏi mọi người. Đã mất nhiều công tìm kiếm nhưng viên quan vẫn chưa thấy có người nào thật lỗi lạc.

Một hôm, viên quan đi qua một cánh đồng làng kia, chợt thấy bên vệ đường có hai cha con nhà nọ đang làm ruộng: cha đánh trâu cày, con đập đất. Quan bèn dừng ngựa hỏi:

- Này, lão kia! Trâu của lão một ngày cày được mấy đường?

Người cha đứng ngẩn ra chưa biết trả lời thế nào thì đứa con chừng bảy, tám tuổi nhanh miệng hỏi vặn lại quan rằng:

- Thế xin hỏi ông câu này đã. Nếu ông trả lời đúng ngựa của ông đi một ngày được mấy bước, tôi sẽ cho ông biết trâu của cha tôi cày một ngày được mấy đường.

Viên quan nghe cậu bé hỏi lại như thế thì há hốc mồm sững sốt, không biết đáp sao cho ổn. Quan trầm nghĩ, nhất định nhân tài ở đây rồi, chả phải tìm đâu mất công. Quan bèn hỏi tên họ, làng xã, quê quán của hai cha con rồi phi ngựa một mạch về tâu vua.

Nghe chuyện, vua lấy làm mừng lắm. Nhưng, để biết chắc hơn, vua cho thử lại. Vua sai ban cho làng ấy ba thúng gạo nếp với ba con trâu đực, ra lệnh phải nuôi làm sao cho ba con trâu ấy đẻ thành chín con, hạn năm sau phải đem nộp đủ, nếu không thì cả làng phải tội. Khi dân làng nhận được lệnh vua thì ai nấy đều tung hứng và lo lắng, không hiểu thế là thế nào. Bao nhiêu cuộc họp làng, bao nhiêu lời bàn, vẫn không có cách gì giải quyết cả. Từ tren xuống

dưới, mọi người đều coi đây là một tai họa. Việc đến tai em bé con nhà thợ cày, em liền báo cha:

- Chẳng mấy khi được lộc vua ban, cha cứ thừa với làng giết thịt hai con trâu và đồ hai thúng gạo nếp để mọi người ăn một bữa cho sướng miệng. Còn một con trâu và một thúng gạo, ta sẽ xin làng làm phí tổn cho cha con ta tránh kinh lo liệu việc đó.

- Đã ăn thịt còn lo liệu thế nào? Con đừng có làm dại mà bay mất đầu, con ạ.

Nhưng đứa con quả quyết:

- Cha cứ mặc con lo liệu, thế nào cũng xong xuôi mọi việc.

Người cha vội ra đình trình bày câu chuyện với dân làng. Mọi người nghe nói vẫn còn ngờ vực, bắt cha con phải làm giấy cam đoan, mới dám ngả trâu đánh chén.

Sau đó mấy hôm, hai cha con khăn gói tìm đường vào kinh. Đến hoàng cung, con báo cha đứng đợi ở ngoài, còn mình thì nhè lúc mấy tên lính canh vô ý, lén vào sân rồng khóc um lên. Vua sai lính điệu em bé vào, phán hỏi:

- Thằng bé kia, ngươi có việc gì? Sao lại đến đây mà khóc?

- Tâu đức vua – em bé vờ vĩnh đáp – mẹ con chết sớm mà cha con thì không chịu để em bé để chơi với con cho có bạn, cho nên con khóc. Dám mong đức vua phán bảo cha con cho con được nhờ.

Nghe nói, vua và các triều thần đều bật cười. Vua lại phán:

- Ngươi muốn có em thì phải kiếm vợ khác cho cha ngươi, chứ cha ngươi là giống đực, làm sao mà đẻ được!

Em bé bỗng tươi tỉnh:

- Thế sao làng chúng con lại có lệnh trên bắt nuôi ba con trâu đực cho đẻ thành chín con để nộp đức vua? Giống đực thì làm sao mà đẻ được ạ!

Vua cười, bảo:

- Ta thử đây thôi mà! Thế làng các ngươi không biết đem trâu ấy ra thịt mà ăn với nhau à?

- *Tâu đức vua, làng chúng con sau khi nhận được trâu và gạo nếp, biết là lộc của đức vua, cho nên đã làm cỗ ăn mừng với nhau rồi.*

Vua và đình thần chịu thằg bé là thông minh lỗi lạc. Nhưng vua vẫn còn muốn thử một lần nữa.

Qua hôm sau, khi hai cha con đang ăn cơm ở công quán, bỗng có sứ nhà vua mang tới một con chim sẻ, với lệnh bắt họ phải dọn thành ba cỗ thức ăn. Em bé nhờ cha lấy cho mình một cái kim may rồi đưa cho sứ giả, bảo:

- *Ông cầm lấy cái này về tâu đức vua xin rèn cho tôi thành một con dao để xẻ thịt chim*

Vua nghe nói, từ đó mới phục hẫ. Lập tức, vua cho gọi cả hai cha con vào, ban thưởng rất hậu. [...]

Câu 1. Nhân vật nổi bật trong truyện cổ tích *Em bé thông minh* là ai?

- A. Viên quan
- B. Em bé
- C. Vua
- D. Cha em bé

Câu 2. Sự thông minh của em bé được thể hiện qua việc gì?

- A. Xin con trâu và thúng gạo làm lộ phí vào kinh
- B. Lén được vào sân rồng và khóc um lên
- C. Cùng cha khăn gói tìm đường vào kinh
- D. Hoá giải được các câu đố oái oăm của quan, vua

Câu 3. Truyện *Em bé thông minh* kể về cuộc đời của kiêu nhân vật nào?

- A. Nhân vật bất hạnh
- B. Nhân vật có tài năng

C. Nhân vật ngốc nghếch

D. Nhân vật thông minh

Câu 4. Cách trả lời của em bé trong truyện có điểm nào đáng chú ý?

A. Hỏi lại người thách đố bằng một tình huống khó tương tự

B. Hỏi lại người hỏi bằng câu hỏi cần nhiều thời gian mới có đáp án

C. Trả lời vòng vo, không tập trung vào câu hỏi của người hỏi

D. Trả lời thẳng vào các câu thách đố kèm theo sự hài hước, trẻ thơ

Câu 5. Việc tạo ra những tình huống thách đố khác nhau đã giúp cho câu chuyện như thế nào?

A. Có màu sắc hoang đường, kì ảo

B. Có sắc thái hài hước, hồn nhiên

C. Trở nên hấp dẫn, không nhàm chán

D. Trở nên căng thẳng, dữ dội hơn

Câu 6. Chi tiết cuối văn bản “Vua nghe nói, từ đó mới phục hẳn. Lập tức, vua cho gọi cả hai cha con vào, ban thưởng rất hậu” cho thấy điều gì?

A. Vua rất đồng cảm với hai cha con em bé

B. Vua đã chấp nhận thua em bé thông minh

C. Vua rất quý trọng những người thông minh

D. Vua rất thương yêu những người dân nghèo

Câu 7. Qua nội dung câu chuyện, tác giả dân gian muốn đề cao điều gì nhất?

A. Sự sáng suốt, thận trọng của nhà vua

B. Sự lém lỉnh, hồn nhiên của em bé

C. Sự hấp dẫn về nội dung của các câu đố

D. Sự thông minh, trí khôn của con người

Câu 8. Truyện *Em bé thông minh* khác với truyện *Thạch Sanh* ở điểm nào?

A. Không có các chi tiết đời thường

B. Không có các chi tiết thần kì

C. Kết thúc có hậu

D. Có nhân vật vua

Câu 9. Điểm giống nhau giữa truyện *Em bé thông minh* và truyện *Thạch Sanh* là:

A. Có nhân vật anh hùng

B. Có nhân vật gian ác

C. Thể hiện ước mơ của nhân dân về những người có tài năng

D. Thể hiện ước mơ của nhân dân về cuộc sống hạnh phúc

Phần II: TẬP LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Trình bày đặc điểm của văn bản nghị luận phân tích một tác phẩm văn học

Câu 2. Viết bài văn phân tích đặc điểm nhân vật Em bé thông minh.

ĐÁP ÁN:**Phần I:****Câu 1 (0.25 điểm):**

Nhân vật nổi bật trong truyện cổ tích *Em bé thông minh* là ai?

- A. Viên quan
- B. Em bé
- C. Vua
- D. Cha em bé

Phương pháp giải:

Nhớ lại các nhân vật trong truyện, xét xem sự việc chính xoay quanh nhân vật nào nhiều nhất.

Lời giải chi tiết:

=> Đáp án: B

Câu 2 (0.25 điểm):

Sự thông minh của em bé được thể hiện qua việc gì?

- A. Xin con trâu và thúng gạo làm lộ phí vào kinh
- B. Lén được vào sân rồng và khóc um lên
- C. Cùng cha khăn gói tìm đường vào kinh
- D. Hoá giải được các câu đố oái oăm của quan, vua

Phương pháp giải:

Đọc các đáp án trên và xét xem ý nào thể hiện sự thông minh.

Lời giải chi tiết:

=> Đáp án: D

Câu 3 (0.25 điểm):

Truyện *Em bé thông minh* kể về cuộc đời của kiểu nhân vật nào?

- A. Nhân vật bất hạnh
- B. Nhân vật có tài năng
- C. Nhân vật ngốc nghếch
- D. Nhân vật thông minh

Phương pháp giải:

Đối chiếu nhân vật em bé với các kiểu nhân vật trên.

Lời giải chi tiết:

=> Đáp án: D

Câu 4 (0.25 điểm):

Cách trả lời của em bé trong truyện có điểm nào đáng chú ý?

- A. Hỏi lại người thách đố bằng một tình huống khó tương tự
- B. Hỏi lại người hỏi bằng câu hỏi cần nhiều thời gian mới có đáp án
- C. Trả lời vòng vo, không tập trung vào câu hỏi của người hỏi
- D. Trả lời thẳng vào các câu thách đố kèm theo sự hài hước, trẻ thơ

Phương pháp giải:

Nhớ lại cách cậu bé xử lí qua 4 tình huống trong truyện.

Lời giải chi tiết:

=> Đáp án: A

Câu 5 (0.25 điểm):

Việc tạo ra những tình huống thách đố khác nhau đã giúp cho câu chuyện như thế nào?

- A. Có màu sắc hoang đường, kì ảo
- B. Có sắc thái hài hước, hồn nhiên
- C. Trở nên hấp dẫn, không nhàm chán
- D. Trở nên căng thẳng, dữ dội hơn

Phương pháp giải:

Thử tưởng tượng nếu chỉ có 1 tình huống thách đố hoặc nhiều tình huống giống nhau thì truyện có gì hấp dẫn không?

Lời giải chi tiết:

=> Đáp án: C

Câu 6 (0.25 điểm):

Chi tiết cuối văn bản “Vua nghe nói, từ đó mới phục hẳn. Lập tức, vua cho gọi cả hai cha con vào, ban thưởng rất hậu” cho thấy điều gì?

- A. Vua rất đồng cảm với hai cha con em bé
- B. Vua đã chấp nhận thua em bé thông minh
- C. Vua rất quý trọng những người thông minh
- D. Vua rất thương yêu những người dân nghèo

Phương pháp giải:

Đọc kĩ và xét xem nhà vua thể hiện điều gì.

Lời giải chi tiết:

=> Đáp án: C

Câu 7 (0.25 điểm):

Qua nội dung câu chuyện, tác giả dân gian muốn đề cao điều gì nhất?

- A. Sự sáng suốt, thận trọng của nhà vua
- B. Sự lém lỉnh, hồn nhiên của em bé
- C. Sự hấp dẫn về nội dung của các câu đố
- D. Sự thông minh, trí khôn của con người

Phương pháp giải:

Xét lại nội dung văn bản và chọn đáp án đúng nhất.

Lời giải chi tiết:

=> Đáp án: D

Câu 8 (0.25 điểm):

Truyện *Em bé thông minh* khác với truyện *Thạch Sanh* ở điểm nào?

- A. Không có các chi tiết đời thường
- B. Không có các chi tiết thần kì
- C. Kết thúc có hậu
- D. Có nhân vật vua

Phương pháp giải:

Nhớ lại truyện Thạch Sanh, xem điều gì truyện Thạch Sanh có mà truyện này không có.

Lời giải chi tiết:

=> Đáp án: B

Phần II.

Câu 1 (2 điểm):

Trình bày đặc điểm của văn bản nghị luận phân tích một tác phẩm văn học.

Phương pháp giải:

Dựa vào kiến thức về văn bản nghị luận

Lời giải chi tiết:

- Khái niệm: văn nghị luận là kiểu văn bản mà ở đó người nói, người viết chủ yếu sử dụng lí lẽ, dẫn chứng, lập luận nhằm xác lập cho người đọc, người nghe một quan điểm, tư tưởng nhất định
- Đặc điểm của văn nghị luận phân tích một tác phẩm văn học: là một dạng bài viết đưa ra quan điểm và cách đánh giá của người viết về một đoạn thơ, bài thơ hay tác phẩm truyện nay một khía cạnh về nghệ thuật hoặc nội dung của tác phẩm văn học

Câu 2 (5 điểm):

Viết bài văn phân tích đặc điểm nhân vật Em bé thông minh.

Phương pháp giải:

Nêu cảm nhận của bản thân em

Lời giải chi tiết:

Bài tham khảo:

Em bé thông minh là một truyện dân gian kết tinh về đẹp của trí tuệ, tài năng và kinh nghiệm dân gian. Đọc truyện ta bắt gặp ở đó những thú vị và bị hấp dẫn bởi những chi tiết bất ngờ, giàu sức cuốn hút.

Nhân vật trung tâm là em bé thông minh. Trí thông minh của em bé được trở tài trong bốn lần.

Lần thứ nhất, trước câu hỏi oái oăm của tên quan: “Trâu... cày một ngày được mấy đường?” thì em bé đã hỏi vặn lại: “Ngựa... đi một ngày được mấy bước?”.

Lần thứ hai, vua ban cho làng em 3 thúng gạo nếp, 3 con trâu đực, hạn trong 3 năm, trâu ấy phải đẻ thành 9 con. Thật kì quặc vì trâu đực sao đẻ được? Có loại trâu nào đẻ được 3 con trong 3 năm? Em đã tìm cách gặp được vua. Cuộc đối đáp của em cũng rất thông minh. Em gặp vua và em khóc vì mẹ đã chết mà cha em không đẻ được em bé nào nữa...

Lần thứ ba, Vua vẫn chưa tin em bé này thông minh, nên đã sai sứ mang đến một con chim sẻ bắt cha con em phải dọn thành ba mâm thức ăn. Em đã gửi sứ giả một chiếc kim đem về tâu với đấng vua rèn cho ba con dao. Trong điều kiện thủ công lạc hậu, thô sơ thì một cái kim không thể nào rèn được ba con dao. Đã không có dao, hoặc chưa có dao thì chưa thể giết được sẻ để dọn cỗ cho vua. Rất dí dỏm, thú vị. Em bé thông minh lắm: Em đã lấy cái không thể nào làm được để giải thích sự việc thành không thể nào được? Không thể nào rèn một chiếc kim thành ba con dao cũng như không thể giết một con chim sẻ dọn thành ba cỗ thức ăn được!

Lần thứ tư, em đọ trí với sứ giả một nước láng giềng. Làm sao xe sợi chỉ luôn qua đường ruột ốc xoắn? Trong lúc Trạng Nguyên, đại thần, văn võ bá quan vô kể khả thi thì em bé ung dung, hát lên một bài vè.

Câu đó tưởng là hóc hiểm nhưng đối với em bé thì rất dễ! Em làm cho vị sứ giả nước láng giềng phải thán phục đi nhìn thấy con kiến càng kéo sợi chỉ qua ruột con ốc xoắn.

Sau bốn lần trở tài, em bé đã được phong trạng nguyên, được ở gần vua để tiện hỏi han, nghĩa là em đã trở thành thái sư của hoàng đế!

Truyện cổ tích Em bé thông minh gần giống một truyện Trạng Quỳnh. Truyện hàm chứa nhiều chất dí dỏm, hài hước. Một em bé 7,8 tuổi thể mà được phong Trạng nguyên, trở thành cố vấn đầu triều cho hoàng đế, làm cho sứ giả nước láng giềng phải trở mắt thán phục. Cuộc

sống lam lũ, cực nhọc nên nhân dân ta tưởng tượng ra một câu chuyện dí dỏm để mua vui, để yêu đời...

Truyện đề cao trí khôn dân gian và kinh nghiệm sống. Em bé thông minh trở thành một hình tượng đẹp về trí tuệ dân gian bên cạnh các hình tượng đẹp về phẩm chất dũng cảm, lòng nhân hậu bao dung của cha ông từ ngàn xưa.

Loigiaihay.com